

Vergaderjaar 2019–2020

35 521

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2020 (Tweede incidentele suppletoire begroting inzake Urgendamiddelen)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A Artikelgewijze toelichting bij het wetsvoorstel

Wetsartikelen 1 tot en met 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2020 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Op 29 april 2020 is de eerste suppletoire begroting 2020 naar de Tweede Kamer verzonden (Kamerstukken II 2019/20, 35 450 VII, nr. 1). Vervolgens is op 29 mei 2020 de eerste incidentele suppletoire begroting 2020 naar de Tweede Kamer verzonden (Kamerstukken II 2019/20, 35 478, nr. 1). De behandeling van deze suppletoire begrotingen in de Staten-Generaal is nog niet afgerond. Om deze reden is de in de begrotingsstaat opgenomen stand suppletoire begrotingen nog niet door beide Kamers bekrachtigd.

Voor de indiening van deze tweede incidentele suppletoire begroting is uw Kamer vooraf geïnformeerd via de Kamerbrief «Uitwerking maatregelen Urgenda gebouwde omgeving» (Kamerstukken II, 2019/20, 32 813, nr. 532).

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren

B Artikelgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen

Algemeen

Het kabinet werkt aan diverse maatregelen om invulling te geven aan het Urgenda-vonnis (Kamerstukken II, 2019/20, 32 813, nr. 496). Over de voorgenomen maatregelen voor de gebouwde omgeving bent u op 12 juni geïnformeerd [kenmerk 2020-0000348556]. Deze maatregelen vormen een aanvulling op eerdere aangekondigde maatregelen en instrumenten die de partijen in de gebouwde omgeving stimuleren om verder te verduurzamen.

Met deze incidentele suppletoire begroting worden de bedragen voor de jaren 2020 (€ 22 mln.) en 2021 (€ 95 mln.) budgettair verwerkt in de departementale begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Maatregelen in de gebouwde omgeving

Het gaat hierbij om een pakket aan maatregelen dat toeziet op reductie van energiegebruik bij huishoudens bij zowel koopwoningen als huurwoningen en een subsidie ter ondersteuning aan de stichting Urgenda.

Maatregelen voor reductie van energiegebruik bij huishoudens

In de praktijk blijken eenvoudige energiebesparende maatregelen te helpen het energiegebruik van huishoudens te verminderen. Dit is niet alleen gunstig voor de woonlasten van huishoudens, maar levert tevens een bijdrage aan de verdere reductie van CO₂-uitstoot. Het gaat bij kleine maatregelen bijvoorbeeld om zaken als het laten optimaliseren van CV-installaties, het aanbrengen van radiatorfolie, het gebruik van LED lampen en de inzet van energieverbruiksmanagers.

In 2019 is een regeling opgesteld die gemeenten de mogelijkheid bood subsidie aan te vragen om eigenaar-bewoners te ondersteunen bij het reduceren van hun energiegebruik (de regeling reductie energiegebruik). De aanpak van gemeenten bestaat uit een scala aan activiteiten zoals het organiseren van informatieavonden voor bewoners en gerichte acties richting eigenaar-bewoners in de vorm van energieadvies. Vaak werd dit gecombineerd met acties voor vouchers voor energiebesparende producten (bijvoorbeeld radiatorfolie) en advies over verdergaande energiebesparende maatregelen (zoals dak-, raam-, en gevelisolatie).

In vervolg op de regeling van 2019 wordt in 2020 een vergelijkbare regeling geopend. Waar huurwoningen in de eerste regeling waren uitgesloten zal de nieuwe regeling gericht zijn op zowel huur- als koopwoningen. Daarvoor is € 111 mln. gereserveerd waarbij indicatief € 60 mln. kan worden ingezet bij huurwoningen en € 51 mln. bij koopwoningen.

Verwachting is dat de regeling begin september kan worden opengesteld zodat de uitvoering van de werkzaamheden in het najaar van 2020 en in 2021 kan plaatsvinden.

Inzet overige middelen

Het kabinet trekt bij de uitwerking van de diverse maatregelen waar mogelijk op met de Stichting Urgenda en betrokken stakeholders. In dat kader zal ik de stichting Urgenda via een subsidie ondersteunen voor de uitvoering van een aantal projecten gericht op relatief snel en eenvoudig

te realiseren reductie van energiegebruik in verschillende sectoren voor twee jaren. Daarnaast is een deel van de middelen bestemd voor overdracht aan het BTW compensatiefonds en uitvoeringskosten.

Onderstaand treft u voor de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van BZK een toelichting aan voor de verschillende regelingen en bij de financiële instrumenten van het begrotingsartikel. Deze middelen staan nog op de aanvullende post en worden middels deze incidentele suppletoire begroting overgeheveld naar de begroting van BZK.

1. Leeswijzer

Uitgangspunt bij de tabel budgettaire gevolgen van beleid is dat per artikel de beleidsmatige en technische mutaties toegelicht worden, die groter dan of gelijk zijn aan de ondergrens zoals deze in de Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV) zijn opgenomen, de zogenaamde staffel. In het kader van transparantie of anderszins kan het voorkomen dat mutaties beneden deze ondergrenzen ook worden toegelicht.

Tabel 1 Staffel

Begrotingsartikel	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € mln.)	Technische mutaties (ondergrens in € mln.)
1. Openbaar bestuur en democratie	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 4 mln. Ontvangsten: 2 mln.
2. Nationale veiligheid	Verplichtingen/Uitgaven: 5 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 10 mln. Ontvangsten: 2 mln.
3. Woningmarkt	Verplichtingen/Uitgaven: 10 mln. Ontvangsten: 5 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 20 mln. Ontvangsten: 10 mln.
4. Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit	Verplichtingen/Uitgaven: 5 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 10 mln. Ontvangsten: 2 mln.
5. Ruimtelijke ordening en omgevingswet	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 4 mln. Ontvangsten: 2 mln.
6. Overheidsdienstverlening en informatiesamenleving	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 4 mln. Ontvangsten: 2 mln.
7. Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
9. Uitvoering Rijksvastgoedbeleid	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 4 mln. Ontvangsten: 4 mln.
10. Groningen versterken en perspectief	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 4 mln. Ontvangsten: 4 mln.
11. Centraal apparaat	Verplichtingen/Uitgaven: 5 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 10 mln. Ontvangsten: 2 mln.
12. Algemeen	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
13. Nog onverdeeld	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.

2. Beleidsartikelen

2.3 Artikel 4. Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit

Tabel 2 Budgettaire gevolgen van beleid tweede incidentele suppletoire begroting (bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerpbegroting 2020 incl. NvW en amendementen	Stand na suppletoire begrotingen (inclusief de 1e incidentele suppletoire begroting) ¹	Mutaties 2e incidentele suppletoire begroting	Stand 2e incidentele suppletoire begroting	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024
Verplichtingen	344.942	406.233	22.000	428.233	95.000	0	0	0
Uitgaven	540.942	621.932	22.000	643.932	95.000	0	0	0
4.1 Energietransitie en duurzaamheid	535.204	614.994	22.000	636.994	95.000	0	0	0
Subsidies	352.221	390.164	6.000	396.164	55.000	0	0	0
Energietransitie en duurzaamheid	33.421	59.721	6.000	65.721	55.000	0	0	0
Energiebesparing koopsector	74.000	85.743	0	85.743	0	0	0	0
Energiebesparing huursector	139.000	128.900	0	128.900	0	0	0	0
SAH	48.800	48.800	0	48.800	0	0	0	0
Warmtefonds en ontzorging	57.000	67.000	0	67.000	0	0	0	0
Opdrachten	5.602	3.732	0	3.732	0	0	0	0
Energietransitie en duurzaamheid	5.602	3.732	0	3.732	0	0	0	0
Bijdragen aan agentschappen	36.432	39.988	2.000	41.988	0	0	0	0
Dienst Publiek en Communicatie	0	70	0	70	0	0	0	0
Diverse agentschappen	0	1.500	0	1.500	0	0	0	0
ILT (handhaving energielabel)	515	515	0	515	0	0	0	0
RVO.nl (energietransitie en duurzaamheid)	11.709	27.345	0	27.345	0	0	0	0
RVO.nl (uitvoering Energieakkoord)	24.208	10.558	2.000	12.558	0	0	0	0
Bijdrage aan zbo/rwt's	4.300	4.571	0	4.571	0	0	0	0
Energietransitie en duurzaamheid	4.300	4.571	0	4.571	0	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden	0	90.160	14.000	104.160	40.000	0	0	0
Programma reductie energieverbruik	0	90.160	14.000	104.160	40.000	0	0	0
Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken	136.649	86.379	0	86.379	0	0	0	0
Gemeentefonds (H50)	112.400	83.486	0	83.486	0	0	0	0
EGO	24.249	2.893	0	2.893	0	0	0	0
4.2 Bouwregelgeving en bouwkwaliteit	5.738	6.938	0	6.938	0	0	0	0
Subsidies	3.491	3.491	0	3.491	0	0	0	0
Bouwregelgeving en bouwkwaliteit	3.491	3.491	0	3.491	0	0	0	0
Opdrachten	1.350	1.350	0	1.350	0	0	0	0
Bouwregelgeving en bouwkwaliteit	1.350	1.350	0	1.350	0	0	0	0
Bijdrage aan agentschappen	53	53	0	53	0	0	0	0
ILT (toezicht EU-bouwregelgeving)	53	53	0	53	0	0	0	0
Bijdrage aan zbo/rwt's	516	1.716	0	1.716	0	0	0	0
Toelatingsorganisatie	516	1.716	0	1.716	0	0	0	0
Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken	328	328	0	328	0	0	0	0
Ministerie van IenW	328	328	0	328	0	0	0	0
Ontvangsten	91	91	0	91	0	0	0	0

¹ Voor de eerste suppletoire begroting 2020 zie Kamerstukken II 2019/20, 35 450 VII, nr. 1. Voor de eerste incidentele suppletoire begroting, zie Kamerstukken II 2019/20, 35 478, nr. 1.

Toelichting

4.1 Energietransitie en duurzaamheid

Subsidies

Energietransitie en duurzaamheid

Er komt, vergelijkbaar met de subsidieregeling die in 2019 is opengesteld, een regeling voor reductie van energiegebruik voor huurwoningen. In de praktijk blijken eenvoudige energiebesparende maatregelen te helpen het energiegebruik van huishoudens te verminderen. Het gaat bij kleine maatregelen bijvoorbeeld om zaken als het laten optimaliseren van CV-installaties, het aanbrengen van radiatorfolie, het gebruik van LED lampen en de inzet van energieverbruiksmanagers. De aanpak van gemeenten bestaat uit een scala aan activiteiten zoals het organiseren van informatieavonden voor bewoners en gerichte acties richting eigenaar-bewoners in de vorm van energieadvies. In totaal is € 111 mln. gereserveerd waarbij indicatief € 60 mln. kan worden ingezet bij huurwoningen (€ 5 mln. in 2020 en € 55 mln. in 2021).

Daarnaast wordt de stichting Urgenda via een subsidie ondersteund voor de uitvoering van een aantal projecten gericht op het, relatief snel en eenvoudig, realiseren van reductie van energiegebruik in verschillende sectoren zoals zwembaden, zorgtehuizen, kantoren en vergroening van tuinen. Ook worden acties gericht op de versterking van de rol van energie coöperaties. Voor deze subsidie wordt € 1 mln. beschikbaar gesteld.

Bijdrage aan medeoverheden

Programma reductie energieverbruik

Er komt, vergelijkbaar met de subsidieregeling die in 2019 is opengesteld, een regeling voor reductie van energiegebruik in koopwoningen. In de praktijk blijken eenvoudige energiebesparende maatregelen te helpen het energiegebruik van huishoudens te verminderen. Het gaat bij kleine maatregelen bijvoorbeeld om zaken als het laten optimaliseren van CV-installaties, het aanbrengen van radiatorfolie, het gebruik van LED lampen en de inzet van energieverbruiksmanagers. De aanpak van gemeenten bestaat uit een scala aan activiteiten zoals het organiseren van informatieavonden voor bewoners en gerichte acties richting eigenaar-bewoners in de vorm van energieadvies. In totaal is € 111 mln. gereserveerd waarbij indicatief € 51 mln. kan worden ingezet bij koopwoningen (€ 11 mln. in 2020 en € 40 mln. in 2021).

Daarnaast is € 3 mln. bestemd voor een bijdrage aan het BTW-compensatiefonds. Bij het onderdeel koopwoningen loopt de subsidie via een specifieke uitkering aan gemeenten.

Bijdrage aan agentschappen

RVO.nl (uitvoering Energieakkoord)

Dit betreft de uitvoeringskosten van RVO.nl. Bij de regeling voor huurwoningen dienen verhuurders een verzoek in bij RVO.nl, waarna RVO.nl de aanvraag toetst. Bij de regeling voor koopwoningen worden de aanvragen ingediend door gemeenten. Voor de uitvoeringskosten is € 2 mln. beschikbaar.